

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICA

GRAN HOTEL DE LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb telèfon urbà i interurbà :: Habitacions amb banys, dutxes i telèfon :: Calefacció central

Casa Pujol

PREU FIXO

Monterols, 37.-Reus **SASTRERIA** Major, 60.-Lleida

Casa especial en la mida

Trajos confeccionats a l'última moda

per a SENYORS, des de 10 pessetes.

Trajos confeccionats per a NOIS, des de 3 pessetes.

Gran novetat en Bastons

Sombreros de palla **GRAN MODA** a preus mai vistos

Un altre donatiu al Centre de Lectura

La Junta del Centre ens comunica li ver rebut de l'illustre patrio, nostre excel·lent amic don Eduard Toda, la següent carta que ve a confirmar la promesa que d'una manera particular havia fet a l'amic Fàbregas quan perseguia el propòsit d'aixecar l'edifici per al Centre en la Plaça del Rei.

«Londres 10 de Juliol de 1916.

Señor D. Pere Cayallé Lagastera.

Reus.

Molt estimat amic: Quan se preguntava als alarbs per l'alcanc dels seus ofreniments, solen respondre: «fi mektub», és a dir: hi ha escriptura. En el meu cas, és evident que lo dit al bon amic Fàbregas queda escrit i es valder per qualsevol altra disposició que volgueu donar al donatiu.

Així és que pòdeu ratificar al Centre la meua ofrena de deu mil pessetes i dos mil volums d'obres estrangeres (franceses, ingleses i italianes) per a vostra llibreria.

Per altra part, crec que la liberalitat del meu donatiu s'ha exercit de la millor i més pràctica manera quedant vos al cas del carrer Major. Sols me queda desitjar-vos tota mena de prosperitat per a la societat en que tanta part prengué mon oncle Güell i Mercader, a qual nom desitjo vagi associat el meu donatiu, que he fet amb un gust sabent lo molt que ell va estimar al Centre de Lectura.

Seu sempre vostre affm. amic,
EDUARD TODA.»

L'acció de filantropia del senyor Toda merita tota mena de lloances essent d'esperar que'l seu gest tindrà imitadors amb totes aquelles persones ad-

uerades de nostra ciutat que senten l'amor patri que enalleix i dignifica.

El senyor Toda, allunyat des de fa molts anys de sa ciutat nadiua, no la ha oblidada i un moment i per aixó quan se li ha demanat una almoyna per a la cultura del seu poble, del seu Reus volgut, ha respost no sols donant una suma important, sinó un importantíssim lot de llibres que vindrà a donar una extraordinaria importància a la Biblioteca del Centre de Lectura. Però no és encara aixó lo més important de l'acte realitzat pel nostre amic; per nosaltres té una altíssima significació el fet de que vulgui que'l seu donatiu vagi associat al nom d'aquell altre reusenc il·lustre, del bondados, de l'inolvidable Güell i Mercader, que fou el veritable fundador del Centre de Lectura al qui ofrenà tots els seus amors i els seus entusiasmes donant-li una orientació i un ideal que'l Centre ha sapigut conservar amb orgull. Aquest record que'l senyor Toda tributa al seu malaguanyat parent, és una bella mostra dels seus delicats sentiments.

Ens limitem a donar als nostres llegidors la noticia de tant bona nova, esperant que la Junta de Govern del Centre ens dongui ocasió per a parlar del donatiu del senyor Toda amb l'extensió que mereix.

Interinament, rebí el senyor Toda el nostre fervorós aplaudiment.

El nou empréstit de la Mancomunitat

Per a la Caixa del Crèdit Comunal

La Mancomunitat de Catalunya acut novament a l'estalvi català per a realitzar una obra especial de transcendència immensa. Ara, com suara, el crèdit

de la Mancomunitat tindrà, segurament, una ratificació en el camp dels negocis; ara, com suara, el patriotisme català sabrà correspondre a les iniciatives, al pensament de l'alt organisme representatiu de la personalitat de Catalunya.

L'operació d'ara, primera part — 2.000.000 : 4.000 títuls — d'un empréstit autoritzat pel Govern amb R. O. del 29 de setembre de 1914, de 2.000.000 de pessetes, se fa, donades les condicions del mercat, en excel·lents condicions per a l'entitat emissora i pel públic, i mercès a l'intervenció de la Banca Arnús, l'operació està assegurada. Se fa en títuls de 500 pessetes nominals, al preu de 84 per 100, o sigui a 420 pessetes l'obligació, amb cupó del 31 de setembre, lo qual representa per al suscriptor el guany de vint dies de interessos. Les obligacions guanyaran un 4 1/2 per 100, i seran amortisades en 60 anys, començant l'amortisació l'any 20. Així aquest nou paper de la Mancomunitat Catalana donarà, comptant les primes d'amortisació, un 5 25 per cent a l'any, interés ben remunerador, ateneint la garantia indiscutible de l'empréstit, constituïda per tots els béns de la Mancomunitat de Catalunya, l'actiu de la Caixa i la subsidiaria de les quatre Diputacions provincials catalanes.

No hem de fer comparacions entre aquest nou valor i els de l'Estat, la Província i el Municipi, que li són similars. Ràpidament se'l saben fer els capitalistes per a deduir d'ella la bondesa d'aquest empréstit. Però si cal, pels qui no ho coneguin, explicar amb quatre mots lo que és la Caixa de Crèdit Comunal, com funciona i com s'han pres totes les garanties perque, a la vegada que acompleix l'objecte social i patriòtic que ha inspirat sa creació, tingui assegurada la vida i la solvència.

La Caixa de Crèdit Comunal creada per acord del 5 de maig de 1914 pel Consell de la Mancomunitat de Catalunya, és una entitat delegada o fundació encarregada d'administrar els cabals que la Mancomunitat ha acordat instituir per a facilitar l'ús del crèdit, en forma de préstams, als municipis de Catalunya, solvents, ben administrats, que no tinguin deutes amb l'Estat, la Mancomunitat ni la Província, destinats a obres públiques o serveis municipals necessaris, de provada utilitat i acurat estudi. Un 20 per cent d'aquests empréstits podrà ésser destinat a la conservació de deutes municipals i un 10 per cent a operacions de crèdit agrícola, mitjansant la proposta de la Caixa i l'aprovació del Consell.

Aquests empréstits se faran, per ara, al 6 per cent d'interés anyal més el 1/2 per cent en concepte de despeses d'administració. Aquell interés s'acondicionarà al que li resulti a la Caixa

de les operacions que faci per a nodrir son fondo disponible.

El govern de la Caixa va a càrrec d'un Comité administratiu, format de diputats provincials i persones competents, no investides d'aquell càrrecs, que hi seran en majoria, i d'un Comité directiu en el qual s'ran majoria els diputats provincials. Aquell estudiarà i proposarà les operacions, i aquest les acordarà o refusarà.

La Mancomunitat nodrirà la Caixa per medi d'empréstits públics, consignat de moment com a préstam reintegrable les despeses de fundació i administració, la quantitat de 60.000 pessetes del seu pressupost. Podrán nodrir-la, a més, de les consignacions de les Diputacions, de l'Estat o dels Municipis i les deixes particulars.

D'aquesta manera, la Caixa, amb reglament especial i vida autònoma, podrà operar sense les traves que la llei posa al maneig de cabals provincials i amb independència completa de la política i dels canvis imposats per la actual organització de les Diputacions que formen la Mancomunitat.

Aquesta savia organització — que detalla el reglament pel que es regeix la Caixa — és garantia sobrada del seu bon funcionament i que s'atengui de l'idea que ha engendrat la seva creació, de resultats pràctics i de finalitat patriòtica, idea que pot portar en pocs anys la transformació dels petits municipis de Catalunya, que, per garantia que tinguin i per ben administrats que siguin, no tenen mitjans ni facilitats per a realitzar aquelles millores que exigeix la higiene, l'embelliment del poble o la vida dels ciutadans, i que no poden realitzar se amb càrrec als esquitits pressupostos ordinaris.

La Caixa és un orgue creador de civilitat i de riquesa; un esperonador d'iniciatives i avenços; una institució fecunda que, recollint una part de l'estalvi català, garantit per Corporacions solventes i prestigioses, l'escampa arreu de Catalunya per a donar vida als pobles que la formen, augmentar la riquesa i llur i eucarrillar-los cap a la vida moderna.

L'actiu de la Caixa, serà sempre superior al passiu representat per les obligacions emeses per la Mancomunitat. El formaràn crèdits perfectament valorats i segurs de cobro i el metèllic existent. Fe'es amb cura les operacions de préstec, no hi ha mitjà de que la Caixa sofreixi perjudicis. Findrà capital propi i suficient per a pagar interessos i amortitzacions del que la Mancomunitat li doni, i amb els anys — de mica en mica s'omple la pica — haurà constituït un capital lliure no afecte a cap obligació acreedora, perque haurà amortitzat tot el deute que ara crea.

No cal dir la revolució que en la vida municipal de Catalunya representa aquest nou orgue de la Mancomunitat. Com altres institucions de la

mostra entitat cabdal preparen l'ànima catalana, aquesta prepara les cèl·lules constitutives de Catalunya; per a un desenrotllament venturós. Realment, crearà, una Catalunya nova, una Catalunya bella, disposada a rebre el creixement de les obres públiques de caràcter general, carreteres i ports, ferrocarril i telèfons, camins i ponts, edificis d'ensenyança i tot quan constitueix el propòsit de la Mancomunitat Catalana.

Els petits municipis de Catalunya, no tenien força per a pisar-se al nivell del creixement de la nostra terra; ara, en premi a la seva bona administració, en premi a les seves iniciatives i afanys de progrés, tindran el mitjà de fer-se forts, rics, bells, sans; i així a l'una anirà creixent i fent-se forta la nostra Catalunya.

El crèdit fàcil als municipis de ciutats com Barcelona, era car o impossible per als pobles allunyats dels Centres bancaris i bursatils.

La Caixa, traient d'aquests el diner necessari, els fa el crèdit possible i barato. Al mateix temps, destinant un tant per cent a la conversió de deutes, qui sab amb quines condicions concretes; els rehabilita i destinant un tant per cent a operacions agrícoles resol un problema d'un interés tan vital, que no cal pas demostrar-lo.

Obra moral, perquè premia la bona administració i la honradesa; obra social perquè estampa riquesa i crea crèdit; obra patriòtica perquè dona força als pobles; obra catalana perquè té el sentit pràctic i acurat de les nostres obres, és la de la Caixa de Crèdit Comunal una de les més formidables de la Mancomunitat Catalana, demostrativa del que serà la nostra cabdal institució, quan tingui aquells mitjans i aquella llibertat que ha de venir-li.

X. Y. Z.

Més de lo del Contingent provincial

Cantin Papers

La Diputació acordà el dia 22 de Novembre de 1911, la contracta d'arrendament del cobro del contingent provincial per durant 5 anys; de manera que totes les prerrogatives, tots els drets que ha vingut tinguent i té l'arrendatari, són en virtut de la subrogació que allavors feu la Diputació a son favor.

Si algún poble es troba, doncs, avui perjudicat, és en virtut de les facultats, dels drets que a l'arrendatari es donaren a l'estipular les condicions de l'arrendament, no per la voluntat dels individus que avui componen la Diputació.

L'arriando, amb les seves oneroses condicions, fou proposat pel senyor Estivill, allavors president de la Diputació, qui digué en sa defensa que era l'única manera de que la Diputació fes efectius els seus crèdits per contingent provincial contra determinats Ajuntaments, i el votaren junt amb el senyor Estivill, els republicans senyors Caballé, Folch, Casanovas, Saludes, Mesures i Alentorn; els liberals, Puvill, Canivell i Virgili, i els carlins Olesa, Sas i Avella.

Com s'expliquen, doncs, aquesta unanimitat d'allavors a favor de l'arriando, i la divergència actual d'alguns que allavors l'aproven i el votaren? Molt sencillament: allavors els senyors Estivill i C.^a estaven en majoria en la Diputació, i el senyor Estivill n'era el president; allavors tenien aquests senyors la responsabilitat del Govern i l'administració de la Diputació; ara estan en minoria d'oposició obstaculcionista contra la gestió de la actual majoria i son president al cap, senyor Vidiella.

Durant la presidència del senyor Mesures, el successor del senyor Estivill, subsistí l'arrendament, i per cert que allavors es produí un fet que contrasta també amb l'actiu d'aquests senyors ara que es troben en minoria i a l'oposició. El senyor Sánchez Guerra, allavors ministre de la Governació, suspengué les subastes anunciades a Vilaverde per deutes de contingent, i la Diputació ACORDÀ PER UNANIMITAT apel·lar-se en el Contenciós de la resolució ministerial, creient que ella vulnerava els drets de l'organisme provincial i li llevava prestigi i autoritat per a fer efectius sos crèdits contra els Ajuntaments morosos. Allavors també estaven en majoria en la Diputació els Mesures, Estivill i C.^a que avui des de l'oposició rompen llançances contra l'arrendament del contingent.

Així evidencien la seva bona fe a aquesta gent; demostrant que ells quan estan en minoria no saben emular la llealtat de sos adversaris que estant en minoria els donaren medis i facilitats per administrar i fer prevaldre els drets de la Diputació.

ELS GRANS CONFLICTES SOCIALS

La vaga de carrilaires

Cap a la solució

Les impressions d'avui són optimistes. El conflicte camina vers la solució. És possible que quan nostre diari vegi la llum la normalitat sigui ja un fet.

I no obstant aquest optimisme que reflexa la premsa, nosaltres veiem en l'horitzó un punt negre que no acaba d'esfumarse. L'actiu de la Companyia no està prou definida. Comença per no acceptar l'arbitratge, i no sabem quina serà la seva conducta enfront del laudo de l'Institut de Reformes Socials, si li és desfavorable.

Hi ha, és veritat, la promesa del Govern, de obrar amb energia en cas de que una d'ambdues parts se negui a acceptar el laudo. Però s'atreviria el Govern, tindria arrestes suficients, si fos la Companyia qui es negués a complir el fallo de l'Institut?

Heu's aquí els nostres dubtes. El Govern ha estat fins ara massa benèvol i complacent amb l'Empresa ferroviària, per a que nosaltres no sentim

rezels en aquests moments en que va a decidir-se la solució del greu conflicte ferroviari.

Tingui'n en compte els governants que de la justícia de les seves resolucions i de l'equitat del laudo de l'Institut depèn que la vaga quedi definitivament acabada o que solzament sigui un aplaçament de la mafeixa.

Que'ls ferroviaris—n'estem seguríssims—no consentiran ésser novament burlats en ses justes i modestíssimes reivindicacions, i si no és ara, serà més tart, les reproduiran i es reproduirà la vaga.

No és preferible, doncs, posar avui un poc de bona voluntat per a acabar d'una vegada el conflicte?

INFORMACIÓ

Un telegrama

Per la Comandancia militar d'aquest Cantó se'n ha facilitat el següent telegrama:

«Gobierno acuerdo con ferroviarios entregó litigio para informe Instituto Reformas Sociales; servicio trenes se normaliza y existiendo corrientes armonia, es de esperar breve plazo restablecimiento tranquilidad, satisfaciéndose justos deseos unos y otros.»

Retornant a la feina

Els ferroviaris de Madrid han retornat al treball a les tres de la tarda de abans d'ahir.

Ahir a la tarda arribaren a Madrid comissionats dels miners d'Asturies per a tractar també de reanuar el treball.

La componen Llana, pels miners, i Menéndez, pels carrilaires.

Les negociacions que entaularan amb el Govern seran baix les condicions següents:

Primera. Llibertat a tots els detinguts paisans i militars des del dia que comença la vaga.

Segona. Solució de tots els procediments incoats amb motiu de la vaga.

Tercera. Admissió incondicional de tots els carrilaires que foren despedits.

El cap del Govern

El comte de Romanones rebé a la comissió obrera d'Asturies.

El ministre de Foment—ha dit—ha entregat a l'Institut de Reformes Socials els documents referents a la vaga de carrilaires.

Els ferroviaris demanen la llibertat de tots els companys llurs, la reobertura dels centres clausurats i la reposició per part de la Companyia, de tots els obrers en els respectius llocs.

En Romanones els hi ha dit que per lo que's refereix a la jurisdicció del govern ho tenien concedit i que referent a la Companyia ho demanaria.

Després en Romanones s'ha reunit amb el representant d'aqueixa.

El ministre de la Governació

El ministre de la Governació ha donat ordre de que's posin en llibertat tots els detinguts que no hagin comés cap delict.

Es mostrá molt satisfet.

Diu que'ls obrers tornen al treball baix la garantia del Govern.

Cercant la solució

L'Institut de Reformes Socials está realitzant el seu comés.

Han informat els representants dels obrers i ahir devien fer-ho els de la Companyia.

S'espera amb impaciència el laudo.

En llibertat

A Barcelona han sigut posats en llibertat provisional tots els encartats amb motiu de les vagues de carrilaires i textil.

A REUS

El conflicte carrilair per lo que refereix a nostra ciutat, pot donar-se per solucionat.

Els vaguistes, previa consulta al Comitè, han acordat retornar al treball. Els que presten servei de nit ho feren ahir i el reste ho farà aquest matí. Així ens ho manifestaren els interessats i ens ho corroborá el senyor quefe de l'estació.

Se confia en que avui quedarà el servei totalment normalitzat, si bé les facturacions a petita velocitat encara es faran amb reserva, a l'objecte de donar sortida a totes les mercaderies que hi ha dipositades a l'estació.

Gent petita

El senyor Pallejá, geni de l'error i la confusió

Es genial el senyor Pallejá; pero així com hi ha el geni del mal, ell és el de l'error i la confusió. Ningú com ell és capaç d'haver-se passat 25 anys a l'Ajuntament, i sortir-ne sense haver lograt conèixer el reglament interior de la Corporació.

Foren de massa calibre les seves ensopegades per a ésser ja oblidades.

Com tampoc s'obliden les seves frases cursis, i els seus lapsus lingües de coses de tothom sapigudes, frases i sentencies estereotipades. «Todo es según el color del cristal en que se mira»; com aquesta en té en la seva bufonca historia política, a dotzenes; demostrant palesament la seva ignorancia sup'na. No coneix la gramática ni per les cobertes amb tot i el seu títol de mestre per la Normal d'Osca!

Pero així sí, ell no vol baixar del burro, i no deix la pose trascendental i melodramática que'l caracteriza; donant-se-les així de personatge i parlant en forma despectiva de tothom. Ara que no ho pot fer-ho en el Consistori municipal ho fa des de «Las Circunstancias» en una secció titulada «Chispazos», que és una mena de tribuna dedicada al conreu de l'analfabetisme, la poca solta i la fobia possibilistes. Des d'ella, el senyor Pallejá, quan no insulta i denigra al pròxim, el calumnià baixament; ell, que tantes vegades ha dit en to patètic i gest descompassat, que no deixarà altra herencia als seus fills que'l seu honor immaculat!...

Decididament, el Sr. Pallejá es un bútxara, un home grotesc que no hi ha manera de pendresl en serio. No mira ni ha mirat mai com les engalta; tot en ell és incontinència i desenfré, i es que l'odi a les persones no li deix tenir mesura ni serenitat. Per aixó incorre sempre en inexactituds i en judicis equivocats com el que comentarem dies enera, del dictamen retornat, segons el senyor Pallejá, a la Comissió, en una recent sessió de l'Ajuntament, i fet nou per el Sr. Tricáz.

Tot alló demostrarem palesament que era mentida, i el senyor Pallejá ha donat la callada per resposta, reincidint en sa campanya d'inexactituds, insults i grolleries. Darreament s'ha ocupat de la «descortesia» a son judici tinguda per la majoria de l'Ajuntament amb el senyor Barberá, qui demaná, segons el senyor Pallejá, que quedés un compte vuit dies damunt la taula, i no havent pogut assistir aquell regidor a la sessió següent, la majoria aprová el compte. No hi ha tampoc res cert en aquesta nova imputació del senyor Pallejá als nostres amics regidors, a la majoria de l'Ajuntament.

En primer lloc que el compte s'aprová en la sessió que's presentá, i s'aprová per unanimitat, sense que cap, ni un regidor de la minoria fes constar el seu vot en contra.

Hi hagué sí, per part del senyor Barberá, a mig dia del de la sessió, l'anunci de que la minoria s'oposaria o votaria contra l'aprovació del comp-

te; pero el senyor Barberá no assistí a la sessió, ni s'excusá, ni cap de sos amics feu la més lleu insinuació sobre'l susdit compte. De tots modos, per aixó, al queixar-se el senyor Barberá en la sessió següent de la suposada descortesia, s'obrí discussió sobre el compte, que era el del vestit de la vitxeta, i quedá plenament demostrat que amb tot i el citat vestit nou, aquest any la sortida dels gegants ha costat menys que quan governaven els possibilistes i sortien els gegants amb els vestits vells.

Així és que tot quant digui el senyor Pallejá de «despillfarro» per part de la majoria, está mancat de fonament. Si es feu aquell vestit nou, fou perque el vell estava materialment impossible, i si no se'n doná compte a l'Ajuntament fou perque no hi hagué temps material de fer-ho. Aixó, no obstant, se posá en coneixement del representant de la minoria en la Comissió de Govern.

Pero en fi, ja sabem que amb el senyor Pallejá no s'hi pot discutir, que diu lo que li dona la gana sense parlar-se en barres ni en cap ordre de consideracions. Es un cavall desbocat el senyor Pallejá, o millor, un burro guít que per a ésser útil se l'hauria de fer mar en una cènia per a que dongués toms al bógit, única manera, un home com ell, de fer quelcom de profit. Que el prengui en Caballé i Goyeneche per a treure aigua dels seus pous!...

Secció Oficial

EL CÍRCULO

La Junta de Govern, a petició de varis senyors socis, ha acordat que podran visitar l'Exposició de quadros humorístics totes aquelles persones que vagin acompanyades d'un senyor soci, els dies 19 i 20 del corrent a les hores de dos quarts de vuit a dos quarts de nou de la nit.

Reus 17 juliol 1916.—El Secretari, Anton Calbó.

Informació

Escola de Viticultura i Enología de Reus

Observacions Meteorològiques

DEL DIA D'AHIR

	A les 9	A les 15
Baròmetre corregit a 0°	749.3	748.5
TERMÒMETRE	Sol	33.5
	Ombra	26.7
PSICRÒMETRE	Sol	10.3
	Ombra	25.5
TERMÒMETRE	Termòmetre sec	26.0
	Idem humit	21.5
Humitat relativa de l'aire	70.1	57.6
Tensió del vapor acuós	17.1	14.4
ANEMÒMETRE	Direcció del vent	S
	Velocitat del vent	87
Pluviòmetre	0.0	0.0
Evaporímetre	2.2	3.0
Estat del cel	Núvol	Ras

Una selvatjada

De temps immemorial que a Reus ocorren fets que desdiiuen de la nostra civilitat. I és precis posar-hi fre i escarment, fent prevaldre i respectar el principi d'autoritat.

Abans d'ahir, en el passeig de Misericòrdia, foren arrancats 10 dels 14 pais allí instal·lats per a sustentacul dels fanals que illuminen aquella via en la nit de la diada de Santa Marina; essent llençats a les vinyes properes i servint-se d'ells de palanca per a tombar el banc del pont de l'Escorial, fent-lo a bocins.

Aquesta selvatjada se suposa es realitzá de tres a quatre de la matinada

amb tot i haver disposat el cabo de guarda termes que tres individus a les seves ordres, distribuïts en el passeig, prestessin servei de vigilancia, especialment per lo que respecta als subdits pais, doncs ja hi havia el precedent d'haver-se realitzats altres anys la selvatjada.

D'ésser aixó cert, supossem que en aqueixes hores ja estarán, si no deixats cessants, sospesos d'empleu i sóu per una temporada, aquells empleats, doncs és intolerable que abandonin el servei en forma que permeti la perpetració impune d'aitals selvatjades.

I tingui la seguretat el senyor alcalde que tota la energia que desplegui en el sentit de corretgir i posar ma a aitals desmans, ha de mereixer la simpatia i l'aplaudiment de tothom que a Reus estimi.

L'inspector provincial de Sanitat ha girat una visita a Cornudella, per ordre del governador civil.

Amb les mides higièriques ordenades han decrescut les enfermetats de sarramó i escarlantina.

Per manca de majoria ahir l'Ajuntament no pogué celebrar sessió de primera convocatória.

En la sessió de moda d'aquesta tarda i en les de la nit, anuncia la Sala Reus un escollit programa compost tot de pel·lícules última creació on figuren les de llarg metratge «L'Idiota» i «El violí de Rogeli» de molt interès i emoció.

Avui és l'últim dia per a visitar el «Saló d'Humoristes» que hi ha instal·lat en els salons de la societat «El Círculo».

L'Empresa del Teatre Circo anuncia per al propi diumenge el debut de la companyia còmic-dramática que dirigeix el primer actor senyor Piera.

Hi donará una serie de tres funcions per a les quals s'obrirá un abonament, admetent-se encàrrecs en el Café d'Espanya.

Xorisso marca EL LEON

Fabricats exclusivament amb carns de tocinó escullides i fresques

De vendá: Armengol Mariné, plaça de Prim.

El jutjat de Tarragona cita á Miquel Pardell Dosaigues, domiciliat en aquesta ciutat

En el teatre de la recreativa societat La Palma s'hi posará en escena el propi diumenge, dia 23, l'interessant drama en tres actes «El nudo gordiano».

Acabarà la vetllada amb un ball de societat.

Durant el propi passat mes de juliol en l'Estació Enológica d'aquesta ciutat, s'analizaren, a petició del públic, 72 vins, 22 misteles, 3 mostos, 3 alcohols, un producte enològic, 2 tartrats; 6 sulfats de coure, 2 arseniats de sosa, un sofre, 2 adobs complexes, un de cendres i un sulfat amònic. Ademés se doná tractament per a 16 vinyes malaltes i 7 vins defectuosos. Se resolgueren 27 consultes sobre enologia, 115 sobre viticultura, 21 sobre ensenyança, 15 sobre assumptes técnic-comercials, 32 sobre agricultura general i 16 sobre assumptes diversos; en total 229 consultes pel públic, verbalment o per escrit.

SENSE aquesta marca

Companyia del Gramófon

SOCIETAT ANÓNIMA ESPANYOLA

Èxit colosal dels célebres artistes

Titta Ruffo i Caruso

en discs marca Gramófono

l'apa-ell NO és un «Gramófono»
: : Catàlegs gratis : :

De vendà: R. Perpiñá.

Major, 22. — REUS. — Despàtx: 24, pral.

DIPOSIT DE RELLOTGERIA.—RELOTGES DE BUTXACA i DESPERTADORS DES DE 2'90 PESSETES

Preservar-se de malalties infeccioses es segur prenent el VICHY PRATS

de Caldes de Malavella, similar al Vichy Francés i indiscutiblement igual al Vichy Catalá, indispensable per a les enfermetats de l'estómac.

DIPOSIT: Plaça de Catalunya (abans Teatre) núm. 7 REUS
Comestibles i colònials de R. Marimón

Se desitja un noi de dotze a catorze anys per a important Farmacia d'aquesta ciutat.

Per a informes dirigir se en aquesta impremta.

El Dr. A. TORT NICOLAU, especialista en parts i enfermetats de les dones, ex-quefe clínic de la Maternitat i Col·legi de la Pau, de Madrid,

HA TRASLLADAT

el seu consultori al carrer de Sant Joan núm. 2, primer, damunt del Café d'Espanya.

Consulta de 10 a 12 i de 3 a 5.

Telèfon número 78

A pren barat o a plaços se ven una drogueria establerta en punt centric d'aquesta ciutat, per tenir de marxar a viure a fora la seva duenya.—Donarán raó eu aquesta impremta.

AVIS

L'antiga i acreditada Lampisteria de Manuel Bielza, establerta des de l'any 1854 a l'arraval de Santa Agna, número 20, anuncia a sa numerosa clientela i al públic en general, que s'ha traslladat a l'arraval alta de Jesús, 41, oferint-los li els seus serveis amb esmer i puntualitat.

ERESA FERRAN (a) Pagsa

Venda de peix fresc de totes classes. MERCAT CENTRAL
Es serveixen encàrrecs de peix de totes classes.

Dirigir se:

A Reus, carrer Palo Santo, 12, i a Tarragona, a Baldomer Pons. Telèfon num. 162.

Espectacles

Teatre Circo

Compània còmic-dramàtica dirigida pel notable primer actor don Antoni Piera.

Tres grans funcions per als dies 23, 24 i 25 de juliol de 1916.

Queda obert l'abono a dites tres funcions, rebent-se encàrrecs en l'administració de dit teatre i en el Gran Café d'Espanya.

Detalls per cartells.

Nou Consultori de Medicina i Cirurgia

Dr. Josep Rebullida Pedret

EX ALUMNE INTERN DEL Dr. CAJAL

Especialitat en enfermetats del noi i de la dona

Alumne de les clíniques dels Drs. Oishaussen, de Munich, i Pfaundier

OPERACIONS. — Hores de consulta: de 10 a 12 del matí i de 3 a 5 de la tarda

Hotel París. — REUS

Ferrocarrils

Servei de trens que regeix des de 1 de juliol de 1915

DE REUS A BARCELONA

Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m
> > Vilafranca; > 9'38
> 7'25 > > 9'23 e
> 8'49 > > 13'27 m
> 14'13 > > 17'42 c
> 17'16 > Vilanova > 21'44 o
> > Vilafranca > 20'37
> 21'25 > > 23'28 r

DE BARCELONA A REUS

Surt 5'26 (trasp. Roda); arriba 9'23 m
> 8'33 > > 10'36 r
> 9'20 > > 12'47 c
> 13'00 > > 16'15 o
> 15'23 > > 19'24 m
> 19'49 > > 21'53 e

DE REUS A TARRAGONA

Surt 7'38 > > arriba 8'11 m
> 9'56 > > 10'30 m
> 12'54 > > 13'24
> 14'30 > > 15' m
> 18'8 > > 18'35 c
> 20'50 > > 21'34 m

DE TARRAGONA A REUS

Surt 7'35 > > arriba 8'10 c
> 9'10 > > 9'50
> 12'17 > > 12'45 m
> 16'36 > > 17'14 m
> 19'25 > > 20'03 m

DE REUS A FALSET I MORA

Surt 7'17 surt 9'29 arriba 10'37 m
> 10'41 > 11'19 > 11'44 r
> 13'17 > 14'24 > 14'58 c
> 16'30 > 18'57 > 19'47 m
> 19'49 > 21'11 > 21'47 m
> 22'01 > > 23'5 e

DE MORA I FALSET A REUS

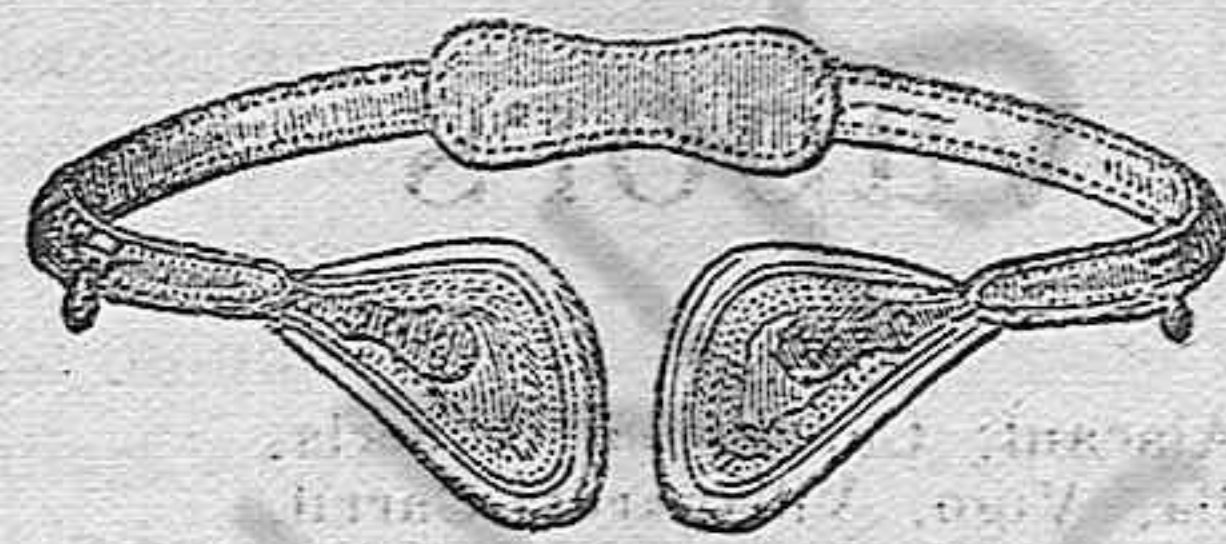
Surt 6'13 > > arriba 7'17 e
> 6'30 surt 7'42 > 8'39 m
> 7'01 > > 8'43 > 10'19 m
> 12'17 > 13'11 > 14'03 e
> 17'27 > 19'12 > 20'59 m
> 20'14 > 20'48 > 21'20 r

DE REUS A LLEIDA

Surt 8'22 > > arriba 11'22 c
> 13'35 > > 20'5 m
> 17'59 > > 22'13 m
> 20'30 > > 0'22 m

DE LLEIDA A REUS

Surt 5'30 > > arriba 9'46 m
> 8'29 > > 12'29 m
> 11'56 > > 20'17
> 15 > > 17'58 c

AVIS

Als trencats i al públic en general

No hauria de permetre's el cinisme de certs intrusos xarlatans i mercaders d'ofici, que amb el major descaro i frases deslumbrants, anuncien la curació radical de les hernies, sense conèixer sisquera en que consisteix aital dolencia, i sense comptar amb cap títol que justifiqui la seva aptitud.

Molts són els que venen braguers, pocs molt pocs els que saben col·locar-los, raríssims els que coneixen que és una hernia.

JOSEP PUJOL

CIRURGIA

Especialista en la curació de les hernies (trencats) amb 28 anys de pràctica entre la casa Clausolles, de Barcelona i mon establiment de Reus

Braguers de totes classes, lo més pràctic i modern per a la curació o contenció de les hernies per cròniques i rebels que siguin, des de 3 pessetes a 125.

Faixes hipogàstriques o ventrals, tirants omoplàtics.
Gran assortit en lentes i gafes
per a miopes i vista cansada

Bínocles teatre i campanya i tot lo concernent al ram d'òptica, cirurgia i ortopedia.

NOTA.—No equivocar aquest antic i acreditat establiment LA CREU ROJA, dirigit per persona competent i amb títol professional, amb altre d'igual article que hi ha en el mateix carrer, que amb el fi de despistar a la meua clientela i per a millor aprofitar-se del crèdit que gosa casa meua, s'ha establert prop de la mateixa.

'La Cruz Roja'

CASA FUNDADA EN 1896

Monterols, NO EQUIVOCAR-SE al costat del fabricant de núm 16 gorres don Isidro Pons

SOFRE

PRODUCTE ESPANYOL

Dit sofre ha sigut analitzat a l'Estació Enològica d'aquesta ciutat i segons dictamen facilitat de l'anàlisi practicat en dit establiment resulta que suscrit pel senyor director don Claudi Oliyeras el dictamen és el següent: Donada la proporció de sofre pur que conté la mostra analitzada pot ésser empleat sense inconvenient per a combatre l'Oidium del cep (maturá vella).

En virtut de dit dictamen aquest sofre se ven al preu de 16 pessetes sac de 46 kilos, al Carrer de Rosic, núm. 8. — Reus

TIPOGRAFIA CATALANA.—LLOVERA, 23.

Comerc de Ferreteria i Quincalla

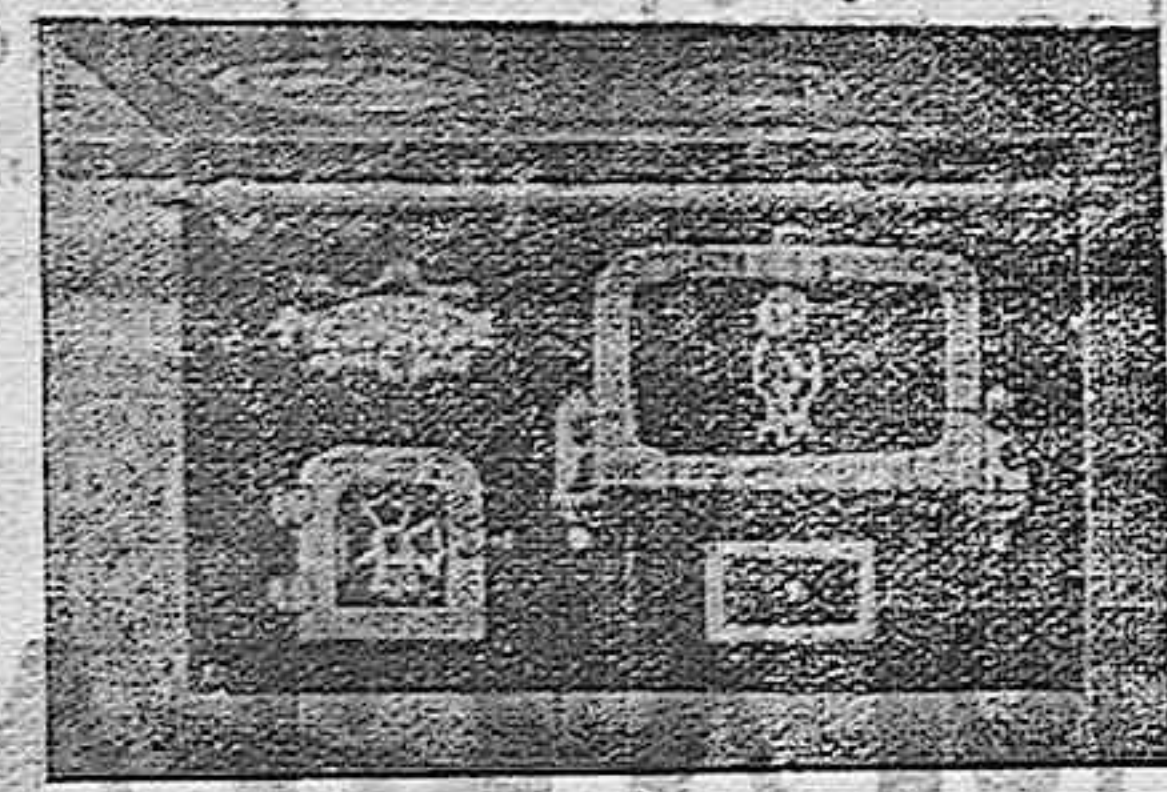
Material per a mines i obres públiques. — Especialitat en articles per a construcció d'edificis

RAMÓN SALVAT

ARRAVAL ALT DE JESÚS, 30. — Telèfon 220. — REUS

Cuines econòmiques

No compreu cuines sense ans fer-se càrrec de les ventatges que reuneixen les d'aquesta casa.

Totes les cuines, són assegurades i garantides de ínfim consum de combustible.

Assortit complet de tot lo concernent al ram de fumisteria

CARBÓ MINERAL AGLOMERAT

PER A CUINES ECONÒMIQUES I CALEFACCIÓ

30 per 100 més econòmic que'l Koc

COTISEM: Carbons asturians i regionals en grans quantitats.

ENCÀRRECS: Recs, 15, primer, 1.ª (Travessia Sant Joan). Telèfon 185.

SIDRAL "TEIXIDÓ"

NOM PATENTAT

PREMIAT AMB MEDALLA D'OR

¿Voleu apagar la sed?

¿Voleu menjar a gust?

¿Voleu digerir bé?

Preneu SIDRAL

ES REFRESCANT, APERITIU I DIGESTIU
Purifica l'aigua evitant infeccions.—Indispensable als estiuajants, viatjants, excursionistes i caçadors

A Reus, Se surteixen de nostre representant exclusiu D. GAIETA VIRGILI, plaça de Prim, núm. 3: Bar París i Bar Esquella.

NOTA.—Alguns expendidors serveixen al públic que demana SIDRAL altre granulat similar, explotant el bon nom que ha adquirit nostre producte. Per a evitar aquests abusos hem fet unes etiquetes de garantia que preguem al públic vegi si les tenen els aparells medidors, i als expendidors de la comarca.

Institut de Bioterapia i Laboratori Microbiològic Clínic

DEL Doctor A. FRIAS

VACUNACIÓ CONTRA LA

RABIA

La vacunació deu començar abans d'haver transcorregut 10 dies després de la mossegada

Diagnòstic o revelació experimental de la rabia en els animals causants de les mossegades. Anàlisi bio-normals i patològics.—Arraval baix Jesús, 33. Reus

EL GISMES ENZILL DE TOS;

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més ue afeccions transitories constitueixen un perill seriós i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de narros mal cuidats. Les

PASTILLES SERRA

compostes de balsàmics, antissèptics i expectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir prompts i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estova el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fatiga que oprimia i dificultava la respiració.

Es venen a 2 rals caps.

FARMACIA SERRA, Arraval de Santa Agna, 80 - REUS

Litinoïdes Serra

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a l'obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoïdes Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és llegítima, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en caps de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes; UN PAQUET SOLT: 10 CENTIMS.

EL RECONSTITUENT MILLOR

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment, proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofostorina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la materia gris; aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vetlesa pre-natural, efortir al dèbil i vigilar a l'impotent.

IBARRA i C. S. en C.-Sevilla

Línia regular de grans vapors

Tots els DIJOUS sortida fixa del port de TARRAGONA per a València, Alacant, Cartagena, Almeria, Malaga, Cadix (admetent carrega per Ayamonte i Illa Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril, C. Finya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastian. -- Servei ràpid eventual per a Galicia i Nord d'Espanya, amb escales a València, Alacant, Malaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empujant solament 14 dies en el viatge. -- S'expedix coneixement directe per a Larca i Sant Esteve Pravia, amb trasbors al vapor Luarca num. 3º i per a Danquerque als vapors de la Companyia Francesa «Dania i d'Anzina».

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Certe i Marsella tots els divendres

PRÒXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya

Juny 8	Vapor Cabo Santa Pola
" 15	" " Roca
" 23	" " Higuier
" 30	" " San Martín

Per a Certe i Marsella

Juny 2	Vapor Cabo Roca
" 9	" " Higuier
" 16	" " San Martín
" 23	" " Oropesa

NOVA LÁMPARA ESTRANGERA

Làmpara Nitrogen

Dispot 1/2 Watt

Gran potencia llumínica. -- Consum veritat. Duració sens rival

Demaneu-la a tots els bons establiments d'Electricitat i a vosres electricistes.

Concessionari i dipositari per a Espanya i Portugal:

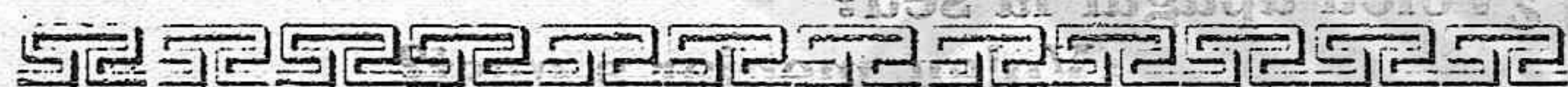
Plutarc Texidó. - Carme, 35. - Barcelona

Per a demandes, dirigir-se a la tenda de material elèctric, CARME, 35. -- PROP DE LES RAMBLES

Representant a Reus:

JOSEP BALDRICH

Sant Elies, 2, 2.ºn, 1.ª

RELOTGERIA

— DE —

MELITÓN FREIXAS

PLAÇA DE PRIM, NÚM. 9

Preu fixe Preu fixe

Paso en consistència de llur clientela i del públic en general que la Relotgeria Freixas, del carrer Major, núm. 15, s'ha traslladat a la Plaça de Prim, núm. 9, a la Relotgeria Regalt, on l'ex propietari queda com a operari de dit establiment.

En aquesta casa, essent propietari Melitón Freixas, hi trobaran totes les novetats en l'horlogeria, Pateteria, Relotgeria, Bisuteria, objectes propis per a regals i un immens assortit en Ploletes, Passadors, D'almes, Vanos de totes classes i de tots els gustos i varis articles de gran novetat.

Gua taller de reparacions en Jueria, Relotgeria i tot lo concernent an aquest ram.

PREU FIXE: PREU FIXE

Companyia Reusense de Tramvies

Servei de trens que regirà des del dia 10 de juliol de 1916

Sortides de Reus (Arraval Robuster)	Sortides de Salou
Tren n.º 24 a les 6:50	Tren n.º 23 a les 7:40
" 26 " 8:25	" 25 " 9:15
" 2 " 10:25	" 11 " 11:20
" 12 " 15 "	" 1 " 16 "
" 24 " 16:35	" 35 " 18:40

Extraordinaris en els dies festius. Sortida de l'arraval de Robuster:

Tren núm. 28 a les 11:15
" 32 a les 15:55

Sortides de Salou:

Tren núm. 27 a les 12:10
" 33 a les 19 "
" 41 des de Mas Galló a les 19:40

Billet ordinari a pes. 0'75. -- Billet de anada i tornada, pes. 1'05. -- Nois de 3 a 7 anys, anada i tornada, 0'60.

Tarifa especial núm. 4 de billets d'anada i tornada a pes. 0'60. S'expedixen aquests billets des del dia 10 de juliol per als trens que surten de Reus a les 6:50, paguent utilitzar-se per a la tornada tots els trens que surten de Salou fins a les 16 inclusivament, essent completament nuls per als trens següents.

En els diumenges i dies festius s'expediran billets d'anada i tornada a 0'60 fins al tren de les 11:15 vàlids per al retorn fins al de les 18, essent també nuls per als trens posteriors.

LÍNIA DE VALÈNCIA

Surten de Salou per a València
6:41 (fins a Benicarló) — 9:18 — 11:15 — 17:7 (fins a Benicarló) — 0:2.
Arriben a Salou de València
4:19 — 9:17 (procedent de Benicarló) — 15:45 — 18:38.

TARIFES

Per a l'inserció d'anuncis en aquest diari

PREUS MENSUALS

En 1.ª plana	En tercera plana				En 4.ª plana
Pagarà 4 pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupi	A una columna	A dues columnes	A tres columnes	A cinc columnes	Pagarà a 2 pessetes per cada espai de 5 per 10 cm. que ocupi
Fins a 3 ctm. d'altura. De 3 a 5 " Per cada ctm. més	2'50	3'75	5'00	10'00	
	3'50	5'25	7'00	14'00	
	0'50	0'75	1'00	1'50	

Els remitits, anuncis de crònica, de secció oficial etc. etc., un número reduït d'insercions pagarán a 25 cèntims la ratlla per la primera inserció i a 10 cèntims ratlla, per cada una de les successives. Quan arriba a publicar-se un mes pagarán a 10 cèntims per cada inserció.

NOTA: Tot anunci a més de son import segons tarifa, costará l'impost del timbre a raó de 10 cèntims per inserció.

SABATERIA

— DE —

PERE ROIG

SUCCESSOR DE JOSEP M.ª MARTÍ

Baratura -- Elegancia -- Solidesa -- Perfecció

ARRAVAL DE SANTA AGNA, 28. - REUS